

UNITÁŘSKÝ ÉTOS

Sidney H. Knight, Velká Británie

Přeložil Miloš Mikota, kráceno ze *Sborníku o unitářství I.*, 1986

Osobně pohlížím na unitářství jako na svůj domov, na unitáře jako na své přátele a širší rodinu a na unitářský étos jako na podnět dávající mi svobodu být a stávat se sebou samým. Unitářství je také mou formou náboženství, neboť v jeho sborech mezi jeho příslušníky nacházím výraz a příslib náboženského života, který úzce souznívá s mými vlastními osobními pocity a potřebami.

Tento unitářský étos je něčím, co lidé, vychovaní (jako jsem byl já) v jiné církvi dovedou těžko pochopit. Tento étos je svobodou individuálního svědomí, jednotou ducha a nikoliv uniformitou křesťanství a obřadů, přijímá nové členy bez podmínečného přijetí stanovených doktrín, není tu partitura, podle které bychom měli všichni tančit. Zde jsme všichni svobodni lišit se vzájemně, odvolává se pouze na takové prubířské kameny, jako jsou: pravda, dobro, láska apod. Někteří o tom říkají, že je to velmi neurčité a že prý to postrádá průzračnou jasnost. Tázají se, kde je páteř? Co nás opravdu drží pohromadě? Odpověď je sdílená svoboda být a stávat se sám sebou, a tato svoboda, ať jakkoliv divně to zní, je silným poutem, které nás spojuje. Jak to napsal jeden z našich autorů duchovních písní: "Pevně spojení, navždy svobodni."

Jsem unitářem proto, že mezi unitáři mohu svobodně vyjádřit své myšlenky tak, jak mi přicházejí, ať jsou jakkoliv neortodoxní. Výsledek není šok ani horor, jakoby má nesmrtelná duše byla tím ohrožena nebo že jsem tím zneuctil nějaký svatý, avšak nepsaný zákon. Někdy se mohu setkat s protiargumentem a často se s ním setkávám. Někdy může být diskuse velmi rušná, a ačkoliv já i moji unitářští kolegové se můžeme velmi lišit ve svých názorech, můžeme zůstat a obvykle zůstáváme v přátelských mezích. Spojuje nás často nevyslovený příkaz hledat pravdu a Miltonskou doktrínu: "Kdo by si mohl myslet, že pravda poznána ve svobodném a otevřeném setkání by vedla k horšímu!"

Po takových setkáních já i moji unitářští přátelé odcházíme s novým pohledem na předmět diskuse. Všichni nacházíme své obzory rozšířené, své názory pozměněné, a doufáme, že jsme se přiblížili pravdě. Tak individuálně i v harmonii kováme svá náboženská přesvědčení a své názory o tom, co je správné a co je špatné. Když se unitáři z různých míst setkávají k takovým diskusím, dochází ve většině případech k souhlasu (ale ne vždy ve všech věcech), což se mění i s roky: co unitáři věřili kdysi, nemusí nutně věřit dnes. Shodli jsme se v jednom, že všichni usilujeme a nasloucháme s respektem ostatním, abychom co nejlépe byli schopni vyjadřovat pravdu s láskou. Proto nás naše rozdílnosti nerozdělují, protože jsme všichni jednoho ducha (protože jsme zajedno v duchu).

Při hledání pravdy poznáváme, že všichni se můžeme mýlit, a také se mýlíme, ale je lépe, aby mnoho jednotlivců diskutovalo, dotazovalo se a snad se i vzájemně opravovalo, než aby nám nějaká ústřední církevní autorita vnucovala, co ona pokládá za pravdu – neboť co když lidé, kteří se vyhlásují za autoritu, se mýlí? Konec konců i proroci a mesiáši jsou lidé a mohou se mýlit. Stále přítomná možnost lidské chyby je něčím, co bychom měli všichni brát v úvahu. Mou osobní odpovědností jako unitáře je, abych se vyvaroval nezaručených předpokladů, předsudků a slepých závěrů sám u sebe.

Když jdu mimo unitářské kruhy, tak si uvědomuji, jak velice se lišíme od jiných náboženských skupin, zejména ve svém otevřeném úsilí nebýt sevřeni v dogmatech minulosti.

Doktrína o duchu svatém, který sídlí v nás, je v pozadí veškerého mého postoje k životu. Nacházíme ji ovšem již v judaistických kořenech naší náboženské

kultury: “Bůh stvořil člověka dle svého obrazu.” To znovu připomíná Pavel z Tarsu: “Nevíte, že jste chrámem Boha?” Tato myšlenka převládá rovněž v mnoha světových náboženských směrech, jako např. v hinduistickém “Tat twam asi” – To jsi ty!” “To” je univerzální a všepronikající duch. Nacházíme jej ve spisech mystiků všech dob a světadílů. Je součástí toho, co Aldous Huxley nazývá “nepřetržitou filozofii”. Toto univerzální náboženské přesvědčení a vše, co z něho vyplývá, je něčím, co mě jasně a správně zařazuje mezi unitáře. Neboť, ačkoliv mé kořeny, stejně jako kořeny unitářství, jsou v křesťanské kultuře, můj nedogmatický, svobodný duch unitářství mi dovoluje, abych čerpal i z jiných náboženských kultur, kdekoliv je nějaká moudrost, poznání nebo vhled, ve kterých poznávám určitou pravdu o životě. Necítím se být omezován ve svých náboženských zdrojích pouze na bibli židovsko-křesťanské tradice.

Řeknete, že se mohu mýlit a pravděpodobně se často mýlím. Ale mé hledání a mé úsilí o spravedlnost a dobro jsou upřímné. Co je správné, pravdivé a dobré, ověřuji svědomím, jež je mou podstatnou částí a Duchem svatým v mém nitru, který je v jistém smyslu něčím zcela jiným, než jsem já, ale který je zároveň ode mě neoddelitelný. Mé osobní náboženství směřuje k tomu, aby odstraňovalo vše, co přijde mezi tohoto vnitřního Ducha a mé svědomí. Není to lehké. Výsledek není vždy bez chyby, ale lepšího vůdce nemám.

Ve všem tom, co jsem řekl, nečiním si nárok na dokonalost; jsem toho dalek. Mám mnoho chyb a nedostatků. Avšak nicméně unitářství přineslo mému životu mnoho dobrého a poskytlo mi mnoho radostí. Je mým domovem již 40 let a já jsem se je naučil milovat. Dává mi svobodu objevovat Ducha svatého z Písem kterékoliv doby a tradice, ze života druhých lidí a ve zjevení mého srdce a mysli. Ale já musím objevovat toho Ducha sám, musím se snažit přibližovat se k němu a stále více se stávat jím.

U kořene mého bytí nachází se ono Bytí a tím, jak se k němu přibližuji, stávám se sám v sobě pravdivějším. Tak jsem dospěl k tomu, že více věřím životu, získávám víru a klid mysli. Ale to vše mohu dělat pouze sám. Druzí mě mohou inspirovat, povzbuzovat a podněcovat, ale nikdo mi to nemůže vnutit. Snažit se o to musím sám.